ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ОСНОВНИМ КАПІТАЛОМ

Виконавець: Рябокрис О.М., спеціальність «Облік і аудит», 2 група Науковий керівник: к.е.н., доцент Мельниченко І.В.

Однією з актуальних проблем здійснення ефективної господарській діяльності підприємств є підвищення ефективності використання основного капіталу. Високий рівень деталізації його структури в обліку за такими елементами як: технічний стан, моральний і фізичний знос, окупність активу та його капіталовіддача дасть можливість визначити чинники, що впливають на ефективність використання основного капіталу. Це дасть змогу знайти шляхи підвищення ефективності та виявити приховані резерви, що в свою чергу дасть можливість знизити виробничі витрати та підвищити рівень прибутковості діяльності підприємства.

Метою написання магістерської роботи є наукове обґрунтування теоретичних положень та розробка практичних рекомендацій з удосконалення обліку й аналізу основного капіталі на підприємстві з урахуванням його особливостей і потреб інформаційного забезпечення управлінської діяльності.

Об'єктом дослідження є СТОВ «Лучанське-2» та СП «Світанок». Це сільськогосподарські підприємства, що мають зерновий напрям спеціалізації.

Предметом дослідження є сукупність методичних і практичних проблем бухгалтерського обліку й аналітичного забезпечення процесу управління використанням основного капіталу.

Завдання магістерської роботи:

- ❖ описати економічну сутність основного капіталу, та встановити його взаємозв'язок з бухгалтерським поняттям «основні засоби»;
- ❖ встановити значення і завдання обліку та аналізу в управлінні основним капіталом підприємства;
- ❖ визначити перелік необхідної інформації для прийняття ефективних управлінських рішень щодо управління основним капіталом;
- ❖ описати організацію обліку основного капіталу на підприємстві та відображення інформації про основний капітал у фінансовій звітності;
- ❖ виявити недоліки в організації обліку та запропонувати шляхи їх усунення;
- ❖ провести оцінку ефективності використання основних засобів та встановити шляхи підвищення ефективності використання основних засобів на СТОВ «Лучанське-2».

Для реалізації поставлених завдань у магістерській роботі було використано наступні методи:

- ✓ методи діалектичного пізнання;
- ✓ методичні прийоми математичної статистики;
- ✓ економічного, логічного, системного і структурного аналізу,;
- ✓ інформаційного та економіко-математичного моделювання,
- ✓ балансової ув'язки фінансово-економічних показників.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в обґрунтуванні теоретичних положень та розробці практичних рекомендацій з удосконалення обліково-аналітичного забезпечення управління основним капіталом на аграрних підприємствах.

Набуло подальшого розвитку:

- ❑ уточнення економічної сутності понять «обліково-аналітичне забезпечення», «основний капітал», «аналіз»;
- ❑ методика складання форми внутрішньої звітності про стан, рух та ефективність використання основного капіталу, практичне запровадження якої сприятиме методичному забезпеченню аналізу основного капіталу та посилення контролю за його використанням.

Апробація результатів: написано статтю на тему «Основний капітал: обліково-аналітичний аспект» та тези доповідей на тему: «Особливості обліку операційної оренди у орендодавця».

РОЗДІЛ 1

Теоретико-методичні основи обліку основного капіталу

•Досліджено економічну сутність понять «основний капітал» та встановлено його взаємозв'язок з терміном «основні засоби». Досліджено існуючу класифікацію основного капіталу та його оцінку.

Також досліджено поняття «амортизація», «знос», «первісна вартість», «справедлива вартість», «переоцінка основного капіталу». Досліджено сутність поняття «обліково-аналітичне забезпечення» та уточнено теоретичні аспекти його функціонування. Визначено його мету та місце в системі управління.

Обґрунтовано вплив особливостей підприємств аграрного сектора на організаційно-методичні елементи системи обліково-аналітичного забезпечення управління основним капіталом. Встановлено основні інформаційні потреби управлінського персоналу в частині управління та ефективного використання основним капіталом.

РОЗДІЛ 2

Облікове забезпечення управління основним капіталом

•Описано організаційно-економічну характеристику СТОВ «Лучанське-2» та СП «Світанок». Досліджено особливості організації обліку основного капітал та документального оформлення операцій з ним. Висвітлено облікові аспекти операцій з основним капіталом, а саме: його надходження від постачальників, як внесок до статутного капіталу, безоплатне отримання; особливості відображення ремонту основного капіталу; нарахування амортизації, передачу в оренду; реалізацію та списання в результаті зносу.

Досліджено організацію та особливості проведення інвентаризації основного капіталу та відображення інформації щодо нього в обліку та звітності. Також основну увагу було зосереджено на вирішенні проблем забезпеченні управлінського персоналу в обліковій та аналітичній інформації щодо стану, руху та ефективності використання основного капіталу.

РОЗДІЛ 3

Аналітичне забезпечення управління основним капіталом

•Розглянуто послідовність проведення комплексного аналізу основного капіталу. Для цього було детально проаналізовано структуру основного капіталу на підприємстві а його динаміку за 2013-2015 рр. Було детально вивчено його стан та рух. Також було проаналізовано забезпеченість основним капіталом. Особливу увагу в цьому розділі було приділено аналізу ефективності використанню основного капіталу за допомогою розрахунку показників капіталомісткості, капіталовіддачі та норми прибутку. Також було запропоновано ляхи підвищення ефективності використання основного капіталу підприємства.

Основний капітал - частина постійного капіталу, яка складається з вартості засобів праці та обертається протягом кількох періодів виробництва.

Згідно П(С)БО 7 основні засоби - матеріальні активи, які підприємство утримує з метою використання їх у процесі виробництва чи постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких більше одного року (або операційного циклу, якщо він довший за рік).

Класифікація основного капіталу за певними ознаками проводиться для більшого розуміння ролі основного капіталу на підприємстві, організації його первинного обліку, оцінки та аналізу а також для складання статистичної звітності

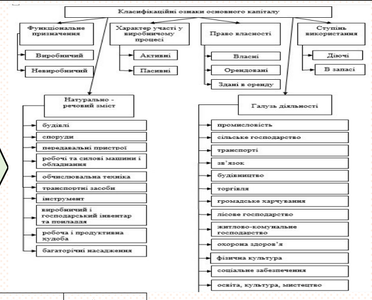

Облікова інформація і її використання при оцінці забезпеченості підприємства основного капіталу

Поняття *«обліково-аналітичне забезпечення»* визначається як система, що забезпечує управлінців необхідною інформацією для вирішення конкретних завдань.

До складу системи обліково-аналітичного забезпечення включається дві складові - облік та аналіз. Метою даної системи є формування та передача якісної облікової інформації для забезпечення прийняття обґрунтованих управлінських рішень.

Зміст інформації	Користувачі інформації	Призначення інформації	Носій інформації
Відомості про вартість основних засобів, сума зносу	Керівник підприємства головний економіст	Дає змогу оцінити рівень забезпеченості придатності основних засобів.	Баланс (Звіт про фінансовий стан) Ф.№1
Інформація щодо змін у структурі основних засобів у вартісному виразі	Головний економіст	Дає змогу проаналізувати наявність, стан та рух основних засобів.	Примітки до річної фінансової звітності Ф.№5
Інформація щодо основних засобів та змін які з ними відбулися протягом року у вартісному виразі	Головний економіст	Використовується інформація для проведення аналізу структури та динаміки основних засобів в розрізі синтетичних рахунків.	Оборотно-сальдова відомість по рахунках з обліку основних засобів
Інформація щодо результатів проведеної інвентаризації основних засобів	Бухгалтер з обліку основних засобів, інвентаризаційна комісія, служба внутрішнього аудиту	Оцінка відповідності даних, що містяться у фінансовій, статистичній звітності та обліковим регістрах факту, що суттєво впливає на точність аналітичних розрахунків і, відповідно, на прийняття управлінських рішень.	Акти інвентаризації основних засобів Дані внутрішньогосподарського обліку
Інформація щодо строків корисного використання основних засобів, методів нарахування амортизації для контролю за їх дотриманням	Головний бухгалтер, бухгалтер з обліку основних засобів	Інформація використовується для визначення, чи дотримується підприємство строків експлуатації об'єктів та методу нарахування амортизації	Облікова політика підприємства
Відображається інформація про технічні особливості об'єкта, їх інвентарний номер, первісну вартість, метод нарахування амортизації та ін.	Головний бухгалтер, бухгалтер з обліку основних засобів	Картка містить індивідуальну коротку характеристику об'єкта і найбільш важливі для даного об'єкта кількісні та якісні показники. Інформація використовується для інформування користувача про кожний об'єкт основних засобів, що належить підприємству.	Інвентарні картки
Відображається інформація щодо надходження, вибуття та ліквідації основних засобів.	Працівники бухгалтерії, служба внутрішнього аудиту	Дана інформація може бути використана для співставлення даних щодо таких подій і виявлення можливих помилок.	Первинні документи щодо надходження, вибуття та списання основних засобів (акти)
Інформація щодо сум нарахованої амортизації	Працівники бухгалтерії, служба внутрішнього аудиту	Інформація, наведена у відомостях дає можливість перевірити правильність віднесення сум амортизації на відповідні об'єкти за певні місяці	Відомість нарахування амортизації ф. 4.5 - 4.6 с.-г.
Інформація щодо розрахунку амортизації	Працівники бухгалтерії, служба внутрішнього аудиту	Інформація, наведена у розрахунках дає можливість перевірити правильність розрахування амортизації основних засобів	Розрахунок нарахування амортизації основних засобів
Відображається інформація про певні групи основних засобів.	Працівники бухгалтерії	В описі інвентарних карток фіксуються зміни, які відбуваються у групах у вартісному виразі. Дає змогу побачити ці зміни та проаналізувати їх в розрізі груп	Картки обліку руху основних засобів Опис інвентарних карток обліку основних засобів

Повнота і достовірність інформації щодо основних засобів залежить в першу чергу від рівня організації бухгалтерського обліку, налагодженості порядку документування операцій із об'єктами основних засобів, повноти заповнення первинних документів, точності віднесення об'єктів до відповідних груп, достовірності інвентаризаційних описів, а також відображання повної інформації в регістрах аналітичного обліку.

СТОВ «Лучанське-2» у є фінансово стійким, ліквідним, платоспроможним та рентабельним. У 2015 р. рівень рентабельності становить 28%.

СП Світанок має зерновий напрям спеціалізації . Підприємство є абсолютно ліквідним, фінансово стійким та рентабельним.

Структура грошових надходжень від реалізації продукції на СТОВ «Лучанське-2»

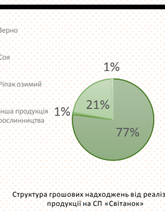

Структура грошових надходжень від реалізації продукції на СП «Світанок»

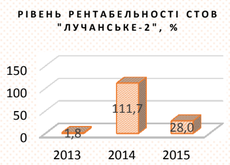

Характеристика рахунка 10 «Основні засоби»

100 "Інвестиційна нерухомість"
101 "Земельні ділянки"
102 "Капітальні витрати на поліпшення земель"
103 "Будинки та споруди"
104 "Машини та обладнання"
105 "Транспортні засоби"
106 "Інструменти, прилади та інвентар"
107 "Тварини"
108 "Багаторічні насадження"
109 "Інші основні засоби"

Дебет	Кредит
відображається надходження (придбаних, створених, безоплатно отриманих) основних засобів на баланс підприємства, які обліковуються за первісною вартістю, сума витрат, яка пов'язана з поліпшенням об'єкта (модернізація, модифікація, добудова, дообладнання, реконструкція тощо), що призводить до збільшення майбутніх економічних вигод, первісно очікуваних від використання об'єкта; сума дооцінки вартості об'єкта основних засобів,	відображається вибуття основних засобів внаслідок продажу, безоплатної передачі або невідповідності критеріям визнання активом, а також у разі часткової ліквідації об'єкта основних засобів, сума уцінки основних засобів. За дебетом рахунку 10 "Основні засоби" також відображається сума створеного забезпечення, зокрема на передбачену законодавством рекультивацію порушених земель.

Аналітичний облік основних засобів ведеться по кожному об'єкту за допомогою **карток обліку руху основних засобів (форма № 03-8)** - загальних для будов і споруд, а також для машин, обладнання, інструменту, виробничого і господарського інвентарю, замість № 03-6 "Інвентарна картка обліку основних засобів" (для будов і споруд) і № 03-7 "Опис інвентарних карток обліку основних засобів" (для машин, обладнання, інструменту, виробничого і господарського інвентарю).

Журнал-ордер 4 А с.-г. та Відомість аналітичного обліку 4.1с.-г., 4.4с.-г.

Основні форми фінансової зітності, що відображають стан та рух основного капіталу

Форма звітності	Інформація, що відображається
Баланс	Рядки 1010, 1011, 1012 Відображається інформація про первісну та залишкову вартість засобів а також суму накопиченого зносу
Звіт про фінансові результати	Рядки 2120, 2180 Відображається інформація про доходи від реалізації основних засобів, а також про витрати
Звіт про власний капітал	Відображається інформація про основні засоби, що були внесені до статутного капіталу чи передані безоплатно
Примітки до річної фінансової звітності	Відображається інформація щодо стану та руху основних засобів за розділом два

Інформаційні потреби для прийняття рішень забезпечує облік як функція управління, організація якого повинна забезпечувати отримання своєчасної інформації, оперативності її надходження і використання у процесі контролю, повноти, деталізації, зрозумілості, аналітичності, релевантності.

Організація обліку основного капіталу повинна охоплювати увесь комплекс облікових процедур для забезпечення користувачів достовірною інформацією щодо стану основного капіталу, тому для усунення виявлених проблем можна запропонувати такі шляхи вдосконалення обліку.

- ❖ необхідно вибрати оптимальну за складом та обсягом облікову інформацію, яка б забезпечувала правильність обліку основних засобі.
- ❖ необхідно розробити раціональну схему документообігу, що б забезпечувала мінімізацію витрат та своєчасне виконання поставлених завдань;
- ❖ організацію обліку руху основного капіталу необхідно здійснити з врахуванням специфічних особливостей всіх процесів, що з ними відбуваються починаючи з введення в експлуатацію, приймання після проведених ремонтів і закінчуючи їх ліквідацією, забезпечуючи одночасне проведення контрольних та аналітичних процедур. Необхідно розробити інструкцію, у якій чітко визначити перелік всіх робіт і порядок їх здійснення щодо приймання та списання об'єктів та визначити функції та завдання кожного члена комісії.

Економічний аналіз відіграє важливу роль серед економічних методів управління за різних форм власності.

Основним джерелом інформації при проведенні аналізу фінансового стану організації є дані бухгалтерського обліку, де відображаються всі господарські операції організації та їх результати. Бухгалтерська інформація включає в себе відомості синтетичного та аналітичного обліку та дані, що містяться у річній та проміжній бухгалтерській, податковій та статистичній звітності.

Процес проведення аналізу основних засобів можна поділити на такі етапи:

1. Аналіз складу та динаміки основних засобів
2. Аналіз стану та руху основних засобів
3. Аналіз ступеню зносу основних засобів
4. Аналіз інтенсивності відновлення основних засобів
5. Аналіз забезпеченості основними засобами
6. Аналіз ефективності використання основних засобів.

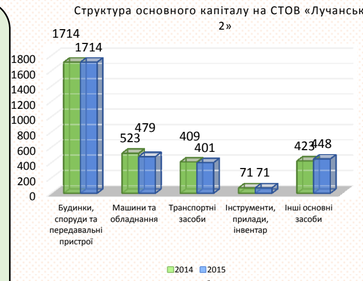

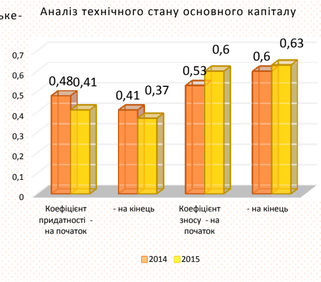

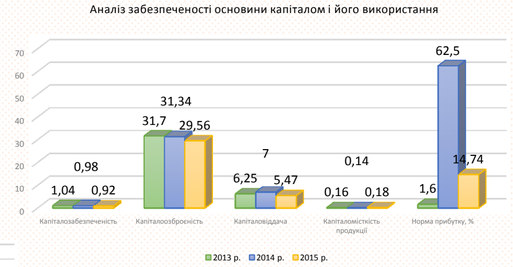

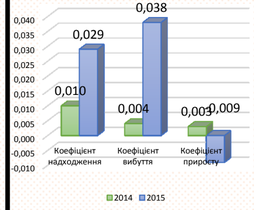

Для оцінювання резервів підвищення основного капіталу необхідно, насамперед, знати реальний рівень його використання та конкретні можливості його підвищення.

У цілому сукупність резервів покращення використання основного капіталу на СТОВ «Лучанське-2» можна поділити на такі групи:

1. Технічне вдосконалення основного капіталу:
   - здійснити технічне переозброєння на базі комплексної автоматизації виробництва та впровадження гнучких виробничих систем;
   - здійснити заміну застарілої техніки, модернізувати обладнання;
   - сприяти розвитку винахідництва та раціоналізаторства.
2. Покращення організації та управління виробництвом, а саме:
   - прискорення досягнення проектної продуктивності введених в експлуатацію основних засобів;
   - покращення забезпечення матеріально-технічними ресурсами;
   - збільшення матеріальної зацікавленості працівників в підвищенні ефективності виробництва.

Застосування на практиці запропонованих заходів у цілому по підприємству дасть змогу збільшити обсяги випуску товарної продукції, підвищити показник капіталовіддачі, а також збільшити прибуток від реалізації продукції й балансовий прибуток, а отже, і рентабельність основних засобів підприємства.

Процес виробництва на сільськогосподарських підприємства є неможливим без використання основного капіталу, що в бухгалтерському обліку проявляється у вигляді основних засобів.

Для досягнення цього, необхідно знайти слабкі місця як в обліковому процесі, так і під час проведення аналізу основного капіталу.

Його ефективне використання дозволить знизити витрати і збільшити вихід конкурентоздатної продукції, що в подальшому забезпечить підвищення прибутку.

Для досягнення цього, необхідно знайти слабкі місця як в обліковому процесі, так і під час проведення аналізу Відповідно, система обліково-аналітичного забезпечення повинна бути організована так, аби забезпечити високий рівень деталізації інформації та створення умов для посилення контролю за операціями з надходження та руху основного капіталу, забезпечити необхідною інформацією для прийняття ефективних управлінських рішень щодо цих об'єктів.

Для вирішення проблемних питань обліку та ефективного управління основним капіталом необхідна правильно організована система надходження інформації від працівників підприємства до управлінського персоналу та керівника.

Ця інформація має бути відображена не тільки в первинних та зведених документах, а і в управлінській звідності, склад та порядок надходження якої має бути відповідати організаційним особливостям підприємства.

Для цього має бути організована система обліково аналітичного забезпечення, яка має включати дві обов'язкові складові: облік та аналіз.

Прийняття управлінських рішень на основі результатів аналізу основного капіталу дасть можливість вносити своєчасне й об'єктивне коригування в процес управління господарчим суб'єктом для досягнення поставленої мети функціонування підприємства.